

Pest, februárius 11-én 1872.

Előzetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokaként: Egy négyzet-es használt petis sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetőmenteket elfogad Bócsenk: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Fekete Mihály.

(1820—1871.)

Az irodalom és tanügy egy szerény, de nagy érdemű munkása, kit csak igénytelen-sége vont el a sokaság szemei elől, holott megérdemli, hogy legalább halála után kellően méltányoltassék, tehetséges s tanulmány-gazdag író, munkás és közhasznú tanár s valódi ember és barát — ez volt Fekete Mihály, a reformatusok kolozsvári főiskolájának 1871. nyarán elhunyt tanára. Ha most, hónapok múltán, emlékezetét e sorokkal s még eddig sehol meg nem jelent hű arcképe közlésével fölújítjuk, nemcsak a barátságának, hanem az érdem iránti méltó elismerésnek is akarunk áldozni.

Fekete Mihály 1820-ban született Bálványos-Váralján, nagyapja házában, ki ott jómódú birtokos volt. Apja, Mihály színtén, köztársasági ref. lelkész volt, édes anyja pedig egy vagyonszoros és tekintélyes décsi polgár, Kerekes Márton leánya Katalin.

Elemi iskoláit Désen bevégezvén, a kilenc éves, gyöngye testalkatú, furcsálkodó eleven, játékos, de tanulni s kivált olvasni és könyvet bujni végetlenül szerető fiúcskát a kolozsvári főiskola első gimnáziumi osztályába vitték szülői, kik, kivált mivel többi gyermekeiket mind elragadta a halál, forró szeretettel csüngtek a tehetséges és reményteljes egyetlen fiún. A kis Misi, — s e név majdnem öreg koráig megmaradt rajta! — nem is esalta meg a hozzá kötött reményeket; szorgalommal, magaviselésben s előmenetelben a legelső volt osztályában, csak testben nem akart növekedni, gyöngye, vézna gyerek maradt, egész 16—17 éves koráig. Négy gimnáziumi osztály végetével arra kérte apját, bocsássa őt az enyedi kollegiumba; ez volt akkor a leg-híresebb Erdélyben (s méltán), s az volt ambíciója, hogy ő ott tanulhasson, s ott tűnhessen ki. Szülei szívesen teljesítették

FEKETE MIHÁLY.

felkereste a kiváló tehetségeket. Két irányú teherest tett nekik különösen: a matematikai s a klasszikus írók, különösen költők kedvelője. Feketeben, ki Ovidot, Horációt, Virgilt, (ezeket fordították akkor kizárólag a költők közül) s a prózairók kö-

zül Cicerót, Sallustiuszt, még a nehéz Tacitust is egyforma kedvvel és készséggel fordította, nagy öröme telt s korán szemet vetett reá, és iskolai pályája végeig érezte vele atyai jó indulatát.

Fekete alig volt még 18—20 éves, midőn első irodalmi kísérletei világot láttak. Mik lettek volna egyebek — verseknél? De első versein anyai csín és izlés lebegett, a gondolat tisztasága, s az érzés őszintesége, a forma külső-belső kerekded egyszerűsége oly határozott tehetségre mutatott, hogy a Szentiványi Mihály által szerkesztett kolozsvári „Remény” zsebkönyv után, a nagy tekintélyű Athenaeum is megnyitotta előtte hasábjait s *Hattyu* álnév alatt közölt dalai általános figyelmet gerjesztettek.

Ezalatt a bölcsészeti, jogi, sőt theologiai két-két éves tanulmányokat is végezvén (folyvást Enyeden), szokás szerint gimnáziumi osztálytanítóságra pályázott, s ez alkalommal abban a megtiszteltetésben részesült, hogy az egyhíján legfelső osztály, a költészeti, vezetése bizatott reá. „A poétika preczeptora” lett.

Az enyedi ifjuság, a kollegium halhatatlan alapítójának, Bethlen Gábor fejedelemnek emlékét, évenként, májusban, virág-ünnepel szokta megünnepelni. Az ifjuság apraja nagyja (rendesen több mint ezer fő) egy napot töltött a zöldben, az erdőben, hol a gyöngyvirág terem, s százakra menő koszorúkkal, hosszú lombfűzrékkel terhelten tért haza késő estére; a gyöngypátot és a mohát kocsai derekakal hozták; s éjen át az ó kollegium négyszög udvara egy

ódon stylum kertté varázsoltatott át, melyben mohos köszikla, halas tó, szökőkút, zölddel befont oszlopok, koszorú pyramisok, óriás lomb-lánczok s füzérek és száz meg száz kert-, mezei s erdei virágkoszorúk váltották fel egymást, kivágot és újra leszur-

Mindenkinél különös figyelmébe ajánlatik a Dr. Forty-féle általános SEB-TAPASZ,

mely rendkívüli gyógyereje, elválasztó, érlelő s fájdalmat csillapító hatása által gyorsabb, legbiztosabb s egyszerűbb gyógyulást eszközöl különösen

bajokban. — Ily bajok a torokgyulladás, légcsőhurut, bőrkés-barnaság, hártvágyik (Croup, angina) mindennemű megsejtések, harapás, szúrás, vágás vagy égés által támadható sebek, megforrasztások, darázs- vagy méhszúrások, konok-fekélyek, zuzatok (contusiók) — meglepő gyors fájdalomcsillapítással — rögzített daganatok, gümők, tályogok, pokolvar

(carbunculus pustula maligna), meglényedések, genyedések, vérkelések, minden mirigybetegségek, gőrvélyes fekélyek, fagydaganak, ujjféreg, körömméreg, vadus, tagszivacs, csontszú, kifözamítás és megárdulások, helyi csúsz; továbbá a szülés folytatási lábfelfakadások, és sebek, fájós fekélyezett vagy már genyes női mell. — Sok nő már csirában volt emelőkötél, — a különben elkerülhetlen életveszélyes sebészeti műtétnek mellőzésekével — egyedül ezen levestapasz használata által menekült meg.

Vége a testbe teljesen bemélyedt bármilyen szálla, vagy darázs és méhfulánkja csúpan ezen tapaszok rövid idejű használata folytán annyira előtűnik, hogy azután a testből közönségesen szabad kézzel, sebészeti műtét és fájdalom nélkül könnyen kihúzható, mire a seb gyógyulása nemsokára bekövetkezik.

Ezen megbecsülhetlen gyógyszer, melynek jelesége leghitelesebb egyének számos s különös kívánatra bármikor felmutatható bizonyítványai által már régen a legfőbbesben elismertett — rendkívüli, s legkülönműbb esetekben megpróbált hatásánál és feltűnő sikerű eredményeinél fogva, melyek használata által még elavult bajokban is eléretnek, jól megalapított és elterjedt híret kétségbevonhatatlanul igazolja. 1191 (6—6)

A csomagok ára 50 kr. és 1 frt. használati utasítással együtt.

Központi küldeményező raktár: PESTEN TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál király-utca 7-ik szám alatt.

Továbbá kapható PESTEN: Jezovits M. udvari gyógyszerésztárában, a Lipót-városban, a három korona- és marokkó-utca sarkán. — A „szent háromság” címzett városi gyógyszerésztárában a városbáthéren és Emresz K. a váci-utczában az „arany oroszlánhoz” és ugyanannál az uri-utczában a „két matrózhoz” címzett üzletében. — Botka és társánál a nagymező-utca 45. sz. a. — Budán: Pichler Győző kir. udv. gysz. A Krisztinavárosban Wlasehek E. gysz. A Tabánban (Rácováros): Ráth P. gyógyszerész fő-utca. Aradon: Szarka J.-nál. — B.-Ujfalun: Vass Jenő. — Békés-Csabán: Biener B. — Debreczenben: Dr. Róthschek V. E. — Duna-Földváron: Nádhera P. — Egerben: Plank Gy. Schüttg J. és Köllner Lőr. gysz. — Eperjesen: Isépy Gy. — Ersekújvárott: Conleger J. — Esztergomban: Kégl L. — Gyöngyösön: Kocianovich J. — Győrött: Lehner F. — Hajóson: Faller J. postamester urnál. — H.-M.-Vásárhely: Wolf V. — H.-Szoboszlón: Beszedes J. — Hőgyészen: özv. Fischer Kr. gysz. — Jólsván: Maléter Albert. — Kassan: Koregtó A. és Wandraschek Károly. — Késmárkon: Generáisch C. A. gysz. — Komáromban: Grötschel Zsigmond. — Léván: Boleman Ede. — Makón: Weil M. — Miskolczon: Dr. Csáthi Szabó J. — M.-Szigeten: Héder L. — Mohácsban: Pyrker Gy. gysz. — N.-Kauzán: Wajdits J. — N.-Szombaton: Pántotsek R. — N.-Váradon: Huzella M. — Nyírbáthoron: Sztruhár J. — Nyíregyházán: Kovács S. — Pakson: Malatinszky S. — Pécsen: Sipőcz J. — Pozsonyban: Pistóty B. — Rimaszombatban: Hamaliár K. — Rozsnyón: Pósch J. és Hirsch J. N. — Sopronban: Bock Gy. — Szabadkán: Bugárszky S. és König S. — Szathmáron: Jurácsko D. — Sz.-Fehérvárott: Braun J. — Szombathelyen: Fillich F. — Temesvárott: Pocher J. E. és Quiriny A. gysz. — Tésón: Ágoston Gy. — Ungvárott: Okolicany J. — Vasvárt: Árády F. és Rössas A. — Verszeten: Flam L. és Mészáros J. — Vepelétén: Meráitz J. — Veszpremben: Ferenczy K. — Záhgrában: Miltbach Zs. — Zircen: Tejfel J.

Bécsben: Plebán F. Xav. gyógyszerész urnál a régi tábortábori gyógyszerésztárában István-tér Nr. 1. — Dr. Girtler gysz. Freising Nr. 7. — Wisinger F. az „arany sashoz” címzett gyógytárában, a Schwarzenberg-téren. Prágában: Fürst J. — Grázban: Dr. Grablovitz V.-nál.

Erdélyország. Kolozsvárott: Binder K. gysz. — Brassón: Fabick E. és Gyertyánffy J. és fiainál. — Hátszegen: Mátéfi B. gysz. — Magyar-Láposon: Breuer P. gysz. — M.-Vásárhely: Bucher M. — N.-Szebenben: Zöhner L. F.-nél. — Szászváros: Rekert K. E.

Főraktár: Bukovinában: Czernovitzban Schnirch J.-nál. — Moldvaországban: Jassiban: Jassinski A. gyógyszerésznél.

A t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak, kik raktárt elvállalni hajlandók lennének, felszólítanak, miszerint e részbeni ajánlataikat ezen gyógyszer készítőjéhez FORTY LÁSZLÓHOZ címelve: Budára (Krisztinaváros, Gellérthegy-utca 49. sz. a.) beküldeni szíveskedjenek, ki megrendeléseket is pontosan teljesít.

Vidéki bérmentes levelek általi megrendelések az árak készpénzbeni beküldése, vagy postai utalvány, vagy utánvét mellett tüstént és legpontosabban teljesíttetnek.

Bizonyítvány.

Hogy fennevezett Forty név alatt ismeretes sebtapasz nemcsak boldogult atyám, néhai Lenhossék Mihály, volt m. kir. helytartó tanácsos és Magyarország főorvosa, maga háziáruként használta, hanem másoknak is az elősorolt külbajok ellen ajánlotta; — továbbá: hogy ezen sebtapasz halála után is családunkban hasonló esetekben legjobb sikerrel használtatott, ezennel bizonyítja

Pesten, 1866. évi március 2-án dr. Lenhossék József, s. k. m. k. egyetemi tanár.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-dik szám alatt) megjelent és minden hiteles könyvkereskedőnél kapható:

Loskay Békény.

A nemzeti irodalom és műveltség története.

A legérgebb időtől a mohácsi vesztig.

Második kiadás. — (8-rét, VIII, 238 lap) füzve 1 ft.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1872. (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Kollarits József és fia

„YPSILANTIHOZ”

czimzett legelső

vászonruha gyári raktárban

váci-utczában Pesten,

kaphatók a legolcsóbb árakon s legnagyobb választékban

mindennemű kész fehérneműek férfiak, hölgyek és gyermekek számára.

Férfi-ingek, hollandi vagy irlandi vászomból 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft.

Ball ingek férfiak számára 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft. Hímzették 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft. egész 20 ftig.

Szines férfi-ingek, 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.

Férfi-ingek fehér madapolanból 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.

Férfi-gatyák vászomból, magyar, félmagyar vagy francia szabásban 1 ft. 75 kr., 2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr.

Férfi-kraglik, kézelők, nyakkötők, kapeczák és mindennemű vászon- és battiszt-zsebkendők.

Női ingek vászomból egyszerűen 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 5 ft. hímzették 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., jobban hímzették 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., a legújabb francia divat szerint 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft.

Női haló-corsek 1 ft. 85 kr., 2 ft. 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., egész 12 ftig.

Női vall-fűzők francia alakban 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr.

Női alsósoknyak és nadrágok perkaiból, chiffonból, schnürl és piquetbarchet, éjjeli és negligé-főkötők, kapeczák cezárnból, pamut, gyapot és mindennemű vászon- és battiszt-zsebkendők.

Flu ingek vászomból, madapolanból és szinesek is a legjutányosabb árakon, ugyszintén gatyák és kapeczák.

Leányka-ingek kivárva vagy egyszerűen, corsettek, nadrágok és kapeczák.

A legnagyobb választékban bellett alsó-ingek és nadrágok urak és hölgyek számára, ugyszintén mindennemű téli szükségletek, legújabb flanel-lingek és shawlok.

Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat, rumburgi, hollandi s irlandi vászomból, darabját 25, 27, 28, 30, 32, 35, 38, 40, 50, 60 egész 120 ftig.

Creas-vaszon 12 ft., 12 ft. 50 kr., 13 ft., 14 ft., 15 ft., 16 ft., 17 ft., 18 ft., 20 ft. egész 25 forintig. 1209 (5—8)

Török-kendő-kendők tucuzatját 5 ft. 80 kr., 6 ft. 90 kr., 7 ft. 50 kr., 9 ft. 50 kr., 10 ft., 12 ft., egész 20 ftig.

Asztalkendők tucuzatját 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft. egész 12 ftig.

Szines canefas ágyneműeknek 9 ft., 10 ft., 11 ft., 12 ft., 13 ft. egész 16 ftig.

Asztalkendők és kiegészítők damasztból 6, 12, 18 és 23 személy számára.

Függönyök a legnagyobb választékban 4 ft., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., 15 ft. párja.

Asztal- és agyterítők, kávé-abroszok és szervettek.

Menyasszonyi-hozomány-kiállítások 200 frttől 2000 forintig, kész fehérneműben és vászonárkban a legnagyobb választékban kaphatók. Kimerítő árjegyzékeket kívánatra bérmentesen megküldjük.

Levélbeli megkeresésekre még az nap, melyen megkapjuk, expedáljuk, és csomagolási díjt nem számítunk.

A nép és az ifjuság számára.

Képes kiadás, 50 krajczár egy-egy kötet.

ezen czim alatt:

MESEKÖNYV.

- I. Don Quichote kalandjai.
- II. Mokandah, vagy a fiatal indián főnök.
- III. Csontos Siegfried. Szép Meluzina.
- IV. Robinzon Crusoe élete és kalandjai.
- V. Oktávián császár. Ereszt herceg.
- VI. Fortunátus és fia.
- VII. A Xa Xa barlangi lakat. Szent Genovéfa története.

Kapható minden könyvtárban.

Huile balsamique

(balsamos-olaj),

jónak tapasztalt s a legnagyobb tekintélyek által számtalan bizonyítványokkal igazolt szer a fül-féreg-rákfene ellen, vadász és vizslakutyáknál. 1 üveg ára 2 ft. 25 kr. a. é.

Life preservers, Pills for dogs.

(kutyá-lapdacsok.)

Egy hírneves angol állatorvos által 30 éven át használt kutyá-lapdacsok nemsokára előmozdítják a fül-rákfene gyorsabb gyógyulását, — hanem megőrzik, a kutyákat minden máségyéb betegségekétől, u. m. nehézkör, vidatknak, köszvény-sűrűtől, az eb-düh ellen pedig a legnagyobb sikerrel használható. 1185 (5—6)

Egy skatulya ára 1 ft. 10 kr.

Bérmentes levelek által megrendelhető: Bittner Gyula gyszerésznél Glogniczban.

kénytelenek vagyunk arckép helyett egy régibb jelmez-képéhez folyamodni, mely őt „Ilka“ operában, mint a hóborst Miska gazdát ábrázolja, a mint jóízű szája fölé ragasztott kis pörge bajuszával s roncsolt kalapja alól kikukucskáló czopfjával íreg-forog, s zsongorított huszasait az öblös harisnya-szárba eresztí, melyet pénz-erszénynek használ.

Ki nem emlékszik még reá? S a páratlan doktor Bartolóra a „Sevillai borbély“-ban, az agg nőtlen don Pasqualéra, a „Sakkinkás“ káplárra Griecenkóra, az „Észak csillag“-ban, a „Bájtál“ remek Dulcamarájára — s annyi derült estét és homéri kacaját előidézett szerepeire! Az utóbbi időben alapos remény lehetett, hogy újra fogjuk őt látni egy pár legjobb szerepében. Leánya, az európai híri énekesnő, kit új szerződése már nemzeti színházunkhoz köt, az apában is azt a vágyat ébresztette, hogy — mit leléptekor ugy sem tett — néhány bucsu szerepben lépjen még fel, utoljára. Bartoló lett volna egyik, melyben bálványozott leányával együtt énekelni volna s kétszeresen akaró élvezni előre látható diadalát. E gondolattal foglalkozva rendszeren bejárt a nemzeti színház opera-előadásaira; s hirtelen halála előtt való este is ott lehet látni a földszinten, örökké vidám, mosolygó, furcsa arzával, melyre a természet maga rá irta hivatását: komikus légy s nevetesd az embereket, hogy hasukat fogják!

De a természet nemcsak alakot, hanem hangot is adott hozzá, s így lett drámai komikus helyett operai buffóvá. Hogy lett azzá? honnan jött a színpadra? ma már alig tudni. Első ifjúságát mély homály fedi, s csak annyit tudunk, hogy 1812-ben született (s így épen 60 évet élt). Először szatócs volt s vígan dalogtatott egész nap, mint a Lafontaine meséjébéli varga. Csak hogy ennek az alunni nem tudó gazdag szomszéd azért fizetett, hogy ne daloljon, míg Benzanak énekeért fizettek csengő ezüst pénzzel. Mint szatócs házról házára járt, s mulattatóan tudván elbeszélni mindent, a mellett vig dalokat szövév előadásába, szívesen látott vendég volt, a hova csak apró portékáival bekopogtatott. Valaki azt a tanácsot adta neki, legyen színész. Eleinte nevette; de egy ízben 1834-ben, Debreczenbe vetődvén, hol Balla színtársulata működött, rávették, hogy lépjen föl. Oly szerepet adtak neki, melyben egy pár komikus dalt kelle énekelnie s a mellett svábos és tótos kevert dialektussal beszélnie. Egész furórét idézett elő; a publikum nem tudta, hogy az neki természetes beszéde; mert se magyarul, se németül, se semmiféle nyelven tiszta kiejtéssel beszélni nem tudott, beszéde sajátos törmeleke volt a hazánkban uralkodó nyelveknek, s bár ő tulajdonképp csak magyarul tudott és beszélt, mindenki azt hitte volna kiejtése után, hogy minden egyéb, csak nem magyar! Pedig mondta volna ezt valaki neki! meg nem állhatott volna előtte.

Elég az hozzá, pályája meg volt határozva, szerencséje megalapítva, énekes lett, opera-énekes, terjedelmes hangja nem kevésbbé mint játéka megnyerték a közönség tetszését s messzire vitték hírnevét. Vidéki városokban már jó hire volt, midőn a negyvenes évek elején a nemzeti színház komikai s buffo-szakmája megüresült. Szerdahelyi József (a Kálmán atyja) az igazgatósággal meghasonolva, elhagyta a színházat, s helyére Benzáat hívták meg. Nehéz volt ama kitiűnő komikai tehetséget pótolni, hanem Benza megpróbálta és pedig sikerrel. Daczára, hogy vastagabban színezett s élénkséget nem mérsékelte annyi izlés, vagy meglehet ép ezért, az újért feledték a régít. Benza erős helyet kezdett elfoglalni a színpadon, s az akkor divatozó német és németes bohózatok alakjaiban, (melyeknek egyik praegnans kifejezése a „Lumpaci Vagabundus“ volt,) nagyon megnyerte a közönséget.

Hanghordozásába, kiejtésébe oly különös, bohókás modort öntö, hogy ez az ő eredeti előadásának mintegy lényeges kelléke gyanánt tűnt föl.

Arca ugy volt alkotva, hogy azonnal nevetést idézett elő, mihelyt izmai megmozdultak. Tagjátéka, mozgása szintén a szó szoros értelmében furcsa volt. Nem bírt valami különös alakító tehetséggel, de játszani élénken tudott. Naturalista volt, de sok eredetiséggel, hivatással.

A bohózatból csakhamar egészen az operába lépett, s mivel akkor még amaz olasz dalműveket adták, melyek ritkán vannak buffó híjával, csakhamar elég nagy játérendje lett. Különben az egy „Dulcamara“ maga is elég lett volna, hogy őt kedvencezé tegye. Könnyű mozgása miatt alkalmassá lett a finomabb buffó-szerepekre is, s a „Linda“ és „Mártha“ aranyruhás vén pillangóit szintén ügyesen ábrázolta. A jökevű ugyszólván árnyékként kísérte. Ha jött, nevettek, s a míg a színpadon volt, folyvást nevettek. S nemcsak a közönség, hanem a játszó személyzet is ugy-ugy belejött a kacajba, hogy a dalműveknek nem egy száma veszett miatta kárba. Nem szabad elhallgatnunk, hogy az eszközökben nem volt igen változatos, legkivált utolsó évtizedének vége felé, midőn a régi jó bariton hang csökkenését minden áron pótolgatni törekedett. A mi bolondos ötlet eszébe

Benza Károly mint Miska az „Ilka“ cz. dalműben.

jutott, felhasználta, halmozta a grimace-t, a külső furcsaságokat, melyeknek — ugy szólván — ki-merithetlen forrását képezte. A „Sevillai borbély“ doktor Bartolóját vagy az „Ilka“ Miskáját sohasem játszotta ugy, (pedig bizony elég sokat játszotta) hogy valami újabb nevetetést ne produkált volna bennök. Szóval, az öreg Benza igen eredeti mulatságos, kedvelt tagja volt a színháznak, s mikor elbucszott, noha már csak romjai voltak hangjának, mindenki sajnálta, hogy ezután már nem foghatunk kacagni rajta.

A magán életben is mulatságos ember volt. Tréfás jókedvű, kinek csak egy erkölcsi fogatkozása volt, — de a mely szintén komikussá szokott válni többnyire, t. i. a fősvénység. Még a nemzeti színház tagja volt, mikor takarékosága által csinós nyári lakot szerzett a Svábhegyen, hová sok évig egy számárfogaton, kis talyigán járt ki, nyári hév és őszi eső ellen nagy ernyőt feszítve feje fölé. Nyugalomba vonulása után tejet és vajot produkált villájában s szomszéd vevőinek maga hordotta szét számárfogatán reggelenként.

Hanem ennél fontosabb és jövedelmezőbbnek ígérkező dologgal is foglalkozott magányában: Ida leánya kiképezésével. A gyönyörű hangu

gyermeknek maga volt első mestere; első trillái és akkordjai a svábhegyi csalóányokéival vegyültek. Mikor már rendszeres énektanításra volt szüksége a fejlődő tehetségnek, az öreg Benza oda hagyta a Svábhegyet s Bécsbe költözött, hol az első mesterekkel képezette leányát, élete legfőbb gyönyörét napról napra fejlődő reményeiben találván fel. S egy nap, a mind erről mit sem tudó világot azzal a hírrel lepte meg, hogy Benza Ida a legkitűnőbb énekművésznek egyike. Akkor szárnyára bocsátotta a csalóányt, s maga ismét visszajött a Svábhegyre, kertészkedni, karalábot és karholt meg gyümölcsöt természetni s tej és vaj-üzleteket csinálni.

A számtalan adom. közül, a mi róla fenmaradt s kering, csak egyet jegyzünk föl. Az ötvenes évek szomorú idejében, mikor Magyarország „polgári és katonai kormányzás“ alatt állott, Albrecht főherceg tartott udvart Budán. Olykor estélyeket adott, melyekre, a ki meghivatott, meg kellett jelennie. Néha zene és ének is volt az estélyeken. S az öreg Benzáat a nem keresett szerencse érte, hogy a főherceg őt egy ily alkalommal sem nélkülözhetette. Azonban egy nagy

baj volt; frakkban kellett megjelenie s Benza halálból gyűlölte a frakkot s az utcán világért sem mutatta volna benne magát. Mást mit volt tennie, frakkját kis batyuba összegöngyölve hóna alatt vitte föl, s az előszobában kabátját levette, ugy ölté föl a vorschiftmüszig ruhát. Történt egyszer, hogy az őrkatonának föltűnt egy kis kopaszkepű ember, a mint szürke kabátkában sompolyog ki a várlakból s batyut rejtget hóna alatt. Haltet kiált s beviszi az őrházra. Hiába igazolja magát, hogy ő Benza, ő Hofsänger, saját frakkját viszi hóna alatt, nem hisznek neki s az éjt a Wachton kellett töltenie. Lehet gondolni, hogy azután sem vált nagyobb barátjává a frakknak.

Benza 60 éve daczára mind végig fürge, jó kedvű s élettelmes maradt. Előre örült leánya hazajövetelének s együttes föllépésüknek. Hirtelen halála meggátolta abban. Szombaton még semmi baja sem volt. S vasárnap hajnalban szélhűdés vetett egyszerre véget életének. Egyik különössége volt, mi csaknem rögeszmévé vált, hogy elevenen találják eltemetni; s azért felfogadtatta családjával, hogy bármikor s bárminő betegségben hal meg, testét nyilvános boncztarembe viszik s fölbonzoltatják. Kívánságát teljesítették is. Ez az oka, hogy a Rókusból temettetett. Ravatalát egykori pályatársai állták körül. Családjából csak neje kísérte. Leánya, kinek gyöngéd-ségből csak betegnek írták, hogy az érzékeny csapásra előkészítsék, Sz.-Pétervárt, a csárok városában, aratja koszoruit. — á —

A Memnon-szobrok.

Olyankor, mikor a szent Nilus, Egyptom terméketlen tájainak e tápláló dajkája, iszapos partjait elhagyja és a termékenyítő elem szétömlik a homokos vidéken, dél felé, Medinet-Habu irányában, két óriási kőszobor emeli föl hatalmas évezredes alakját a sárga hullámtegerből. E két kőalakot a mai arabok Shamának és Tamának nevezik, és így két gonosz szellemnek tekintik, mert Mohamed hittana e két elnevezéssel a pokolbeli tűznek bizonyos fajat akarta megjelölni. E két óriási egykor egy nagyszerű templom bejáratát őrzé, mely ma már végképen eltűnt a földszínről. Tekintetükkel napkelet felé fordulva, árván, elhagyatottan állnak ott a végtelen homoksvatag közepette.

E két kőóriást III. Amenhotep király (kinek nevét a görögök saját nyelvök szerint Amenophisra változtatták) emelteté nevének és emlékének megörökítésére időszámításunk előtt a XV. században, tehát ezelőtt mintegy 3540 évvel. Közülük az északra eső Thama nevű szoborhoz a görög-római korban egy költő monda fűződött a hős Memnonról.

Memnon-szobrok holdvilágon.

Horváth Mihály, Magyarország történelme, új bővített kiadás 8 kötetben.

Epen most jelent meg Heckenast Gusztávnál:

Magyarország történelme,

írta **Horváth Mihály.**

Az új dolgozat második, bővített kiadása. I., II., III., IV. kötet 134¹/₄ iv, nagy 8-adrét, diszkiadásban a 4 kötet ára 14 forint.

Egyenesen az alulirt kiadó-hivatalhoz intézett megrendelések bérmentve fognak eszközöltetni. Pest, február 8-án 1872.

Heckenast Gusztáv, kiadó-hivatala egyetem-utca 4-dik szám alatt.

(1-6)

Cs. és kir. szabadalmazott, a maga nemében egyetlen hatásos patkány- és egéirtőszert. Egy bádog doboz ára 1 ft., 6 doboz 5 ft. o. é.

Cs. és kir. szab. gyökereken ható poloska-irtószert, butorok számára. Egy üveg ára 40 kr. 6 üveg 2 ft. o. é. Fölkülművelten hatásos poloska-irtószert, falazat számára. Festésnél vagy falak mészolásánál a festékbe, mészbé vagy vakolatba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg ára 1 ft., 6 pintes üveg 5 ft. o. é. 1 pintes üveg elégséges egy középnyagú szobára.

Specialitás, kitűnően biztos és gyökeresen ható sváb-bogar (Heimchen) irtó-por. 1 csomag ára 30 kr., 6 csomag ára 1 ft. 50 kr.

Valódi persarovar-por, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy nagy üveg ára 40 kr., 6 nagy üveg 2 ft. o. é. — Egy kis üveg ára 20 kr., 6 kis üveg 1 ft. o. é.

A legcélszerűbb megrendelések is, a illeték beküldése vagy utánvért mellett, pontosan teljesítenek. Minden cikkhez a szükséges használati utasítás mellékelve van.

Nagybani árszabályok a t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak kívánataira díj- és bérmentesen megküldetnek. Alólirt gyár, kölcsönös megsegzés folytán, egyszerűsített városi házak, falusi birtokok, gyárak, áruháztárak, kórházak és egyes helyiségeknek személyzete által a nevezett főregkötői megfizetésére kezesség mellett vállalkozik. 1152 (19-24)

Azon hathatós eredmények közt, melyek fegyver-irtó szereim alkalmazása által elértettek, csupán a következőket vagyok bátor kiemelni: a magy. kir. miniszter-elnökség és magy. kir. belügyminiszterium palotái; továbbá Pestetich Ágoston és Festetich Dénes grófok palotái stb. stb.

Számos megrendelést vár: **REISS B.** magyar. kir. szab. vegy-szerek gyára a fergek gyökere kiirtására. Pesten, három korona-utca 9. sz.

Heckenast Gusztáv kiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz. a.), megjelent és minden hiteles könyvkereskedésben kapható:

Aradi fogságom alatt irt

ADATOK

az 1848—49. évi szabadságharcz, különösen az Erdély havasai ellen vezetett hadjáratról.

Írta

Káson Impérfalvi Csutak Kálmán honvéd ezredes. 8-rét, füzve 1 forint 60 krajczár.

Központi szállítási rakhely a „golyához“ címzett gyógyszer-tár Bécsben.

ÖVÁS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adtak el, melyek saját utasítványaimmal szorú aronosság és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, s így kitalakra nézve gyártmányaimmal könnyen összetévesztethető, — minél fogva azon észrevétellek övök mindenkit ezen hamisítványok megvételeitől: hogy az általam készített Seidlitz-porok minden egyes katalógát, valamint az adagok papírjait hivatalosan letéteményezett védmárkkal vannak ellátva.

Ára egy bepecsételt eredeti katalógának 1 ft. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok rendkívül a legkülönbözőbb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert más szerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részéből került a kezeinknél levő hálaíratok a legrészletesebben tanúsítják, hogy a porok rugózt szorulásoknál, emésztéshány és gyomorhény; továbbá: gör-csök, vese- és ideg bajokban, szívbetegségeknél, idegesség okozta főfájásnál, csuszos fogfájadalomnál, végül hysteriára, bukóra és huzamos hanyásra hajlammal stb. a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legártalmasabb gyógyhatást eredményezték. — Az ez értelemben igen is kiterjedt levezetés számos bizonyítványt tartalmaz oly betegek részéről, kik, miután nálok minden gyakran allopathikus és hydropathikus gyógymód eredménytelenül kimerítettek, ez egyszerű házi szerhez folyamodtak, és ebben rongált egészségüknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszert megelégek. — Ez elismerő iratok szerzői között a társadalomnak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezei gazdák, tanárok és hivatalnokok, sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviseltek, kiknek ezelőtt még a leghírhedtebb gyógyforrások sem okoztak legkisebb könnyebbséget, és kiknek egészségök csupán csak a Seidlitz-poroknak renes használatával állított helyre.

Raktárak a következő városokban léteznek: **PESTEN:** Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik szám alatt. Uhl József (ezelőtt Steinbach) ur kereskedésében, gránátos-utca.

- Aradon: Tones T. és Társa, Reinhard és Bendik, Prinner V. S., Bistrizky J.*
- Baján: Michitsch István.
- B-Gyarmaton: Milován és Isakovits testv.
- Beregasszánban: Buzáth Cajet.
- Besterceban: Gollner Fr.*
- Besztercen: Szongot G.
- Boldogasszonyban: Mersits F.
- Brassóban: Jekelius F., Scheider F. és Eremias Döme.
- Csacszán: Bentsath F.
- Csaktornyan: Karass.
- Czeglédn: Persay A. gy.
- Debreczenben: Golt F.*
- Dettán: Braumüller J. és fia.
- Dunaföldváron: Nadhera Pál.
- Eszéken: Argirovits G. Letkitsch Illés, Thürner J. S. fia.*
- Egerben: Köllner Lórincz és Schuttig János.
- Eperjesen: Makovitzky E.
- Esztergomban: Schalkházy F.
- Érsek-Ujváron: Fogd A.
- Győrben: Kindermann J.* és Némethy P.
- Gyöngyösön: Kocianovich T.
- Gyulán: Ferentzy A. és Oerley István.
- Hatszég: Schnur F. J.
- Högyészen: Rausz J. özv.*
- Hilokon: Kempner L. özv.
- Jolsván: Maletér Béla
- Kapossáron: Kohn Jak.*
- Kassan: Novelly* és Hegedűs L.*
- Kézsmárkon: Genersich A.
- Kis-Várdán: Balkányi F.
- Kolozsvárott: Wolff J.* Binder C. H.* és Dr. Hintz G.
- Komaromban: Grötschel Zsig. és Belloni A.*
- Közegen: Csacsinovits Istv. és Bründl J.*
- Léván: Boleman E.
- Losoncban: Geduly Alb.
- Lugoson: Schiessler A.
- Magyar-Ováron: Antoni.
- Marosvásárhelyen: Bucher M.
- Miskolczon: Ujváry F. és Spuller J. A.
- Mitrovitzon: Kerstonosics A.
- Mohácson: Pyrker L.
- Monoron: Felföldy Kálmán.
- Moorott: Kranzel özvegye.
- Munkácsban: Gottier L. és Küstenbaum N.
- Nagybányán: Haracsek J.
- Nagyvaradon: Kiss Samu és Jánky A.*
- N-Becsereken: Böhm Israel és Weisz Hermann.
- N-Kanizsán: Lowák Károly, Rosenber Fr.* Belus és Fesselhofer.
- N-Kikindán: Kisslinger M. és Damjanovits T.
- N-Szebenben: Müller C.
- N-Szt-Miklósban: Pfnaisl M.
- N-Szombatban: Stanzel H.
- Nyitra: Otto Gusztáv.
- Pápan: ifj. Tschuppen J.
- Pancsován: Graf W. H. és Kresadinatz.*
- Peesett: Sipócz F. és Spitzer Sándor.*
- Perjamoson: Neumann testvérek.
- Pétervaradon: Junginger.
- Pozsonyban: Soltz Rud., Pisz-tóry F. és Fischer J.
- Rozsnyón: Posch J.
- Rimaszombatban: Hamallár K.
- Selmeczbányán: Dimák J.* S.A.-Ujhelyen: Deutsch J. iposa.
- Szegesvárott: Teutsch J. B.
- Sopronban: Mezey A.
- Szabadkan: Brenner J.*
- Szegeden: Kovács A. és M., és Pfeifer S. és Társa.
- Szegszárdon: Brassay Mih.*
- Sz-Fejervárott: Legman A.
- Szolnokban: Horansky István
- Szombathelyen: Pillich Fr.*
- Tataban: Széth Antal.
- Temesváron: Uhrmann H.
- Th.-Szt.-Martonban: Töper-czer L.
- Tokajban: Juhasz Pál és Brze-zányi Ernő.
- Trencsénben: Kulka J.*
- Ujvideken: Steffanovits L. és Brammer Mór.
- Ughváron: Kraus Adolf.
- Vácson: Reichenhaller L. és Huf-nagel József.
- Veszpremben: Ferenczy G.
- Zilabon: Harmath S. F.
- Zólyomban: Thomka L.
- Zomborban: Weidinger.*

a norvégiai Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsirolaj raktára is. — Ára egy üvegnek 1 ft. oszt. ért.

Az üvegek el vannak látva védmárkkal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és szinupakkal elszűrt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsirolaj a Dorsch-halnak leggondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben lévő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelebb gyógyszer a mell és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, köszvény és eszű, idült bőrkidőés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban legkisebberben alkalmaztatik. Október 1870. 1235 (2-0)

MOLL A. sum „Storch“ Tuchlauben.

Pest, februárius 18-án 1872.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábrótt petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszori ígatásnál csak 7 krajczárba számítatlik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstejn és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Balogh János.

(1796—1872.)

Az a hajnalderengés, mely e század elején hazánkra hasadt, s mely fölébreszté-álmukból a hon alkotmányáért, szellemi és anyagi felvirágzásáért oly emberfeletti hévvel és kitartással küzdő titáni erőket, egy-két képezi hazánk legérdekesebb történeti időszakainak.

Abban látjuk meg, hogy az eszme, mely eleinte csak egynehány, nemzetüket egy emberöltővel megelőzött bátor előharcos agyában mert megfogamzani, hogy idézte elő a társadalmi elemek vegyömlését, hogy galvanizálta fel apránként az alvó nemzettest minden idegeit, hogyan hódította maga körül mesés gyorsasággal a területet, hogy kezdett lelkesíteni kivétel nélkül mindenkit, s hogy lón közös éltető eleme a friss életre pezsdült egész országnak, Kárpátoktól Adriáig.

E nagy korszakot csak nagy emberek indíthaták meg, s míg Buda áll, magyar él: kegyelettel fogjuk említeni a szabadság hatalmas uttörőinek neveit, kik az emberi szent jogok nevében hangosan tiltakoztak a békó ellen, mely az egész ország tagjait szorítá.

Az ébredés e nagy időszá-kának vezérférfiai között ott találjuk Balogh Jánost is. Azokon a ragyogó lapokon, a mikre Klóó Nagy Pál, Ragályi Tamás, Kölcsey, Beöthy, Bezzeredy, Palóczy, Wesselényi Miklós és Széchenyi legszebb tetteit följegyzé, ott áll az övé is.

Galanthai Balogh János 1796. febr. 22-dikén született Nagy-Endrődön Bars megyében. Fia volt a köztisztletben állt Balogh Jánosnak, Bars- és Komárommegyék nyolcz országgyűlésen ünnepelt szabadelvű követének. Már gyermekkorában nagy elszánt-ságot és határozottságot tanusított. Az iskolából megszökött. Később huszárregy-enruhában, fuvólával kereste kenyerét. Ez a fuvola volt leghűbb barátja egész élete vé-

geig, mint Széchenyinek. Azután tisztviselő lett Bars megyében, s már 1823-ban nevezetes szerepet játszott, mint az ottani ellenzék vezére. Az 1832/3-diki országgyűlésre Bars-megye szabadelvű utasítással küldé, mint követet s ő az utasítás szellemének minden várakozáson felül meg is felelt. Bátor, szilárd, rettenthetetlen volt s e magatartásának köszönhetette, hogy rövid időn Wesselényin kívül nem volt az ifju országnak népszerűbb embere, mint ő. Az ifjuság tisztelete jelöl ki is adá ez időbeli

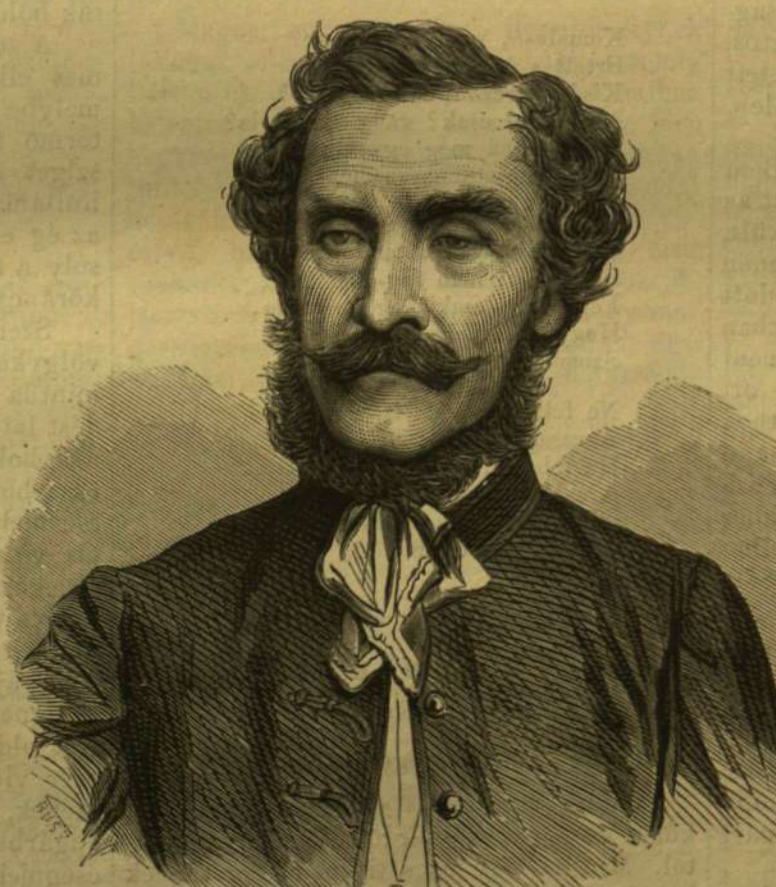
mében. A főpapok és főurak sokat voltak kénytelenek eltérni éles sarkazmusától; ma is emlitik amazok ellenfelhozott eme gunyját, hogy „a sódort meg a tojást megáldják, de a becsületet vegyes házasságu párt megát-kozzák“, s a mit a főurak ellen fölhozott, „hogy egy mellükre biggyesztendő czifra pitykéért mily szolgál engedelmesek egy idegen herczegminiszternek, holott saját országukban maguk urai lehetnének.“

Lelkesen védelmezte a nép érdekeit; egyike volt az elsőknak, kik a jobbágyok felszabadítását sürgették, s első, ki a zsidó-emancipációt kimondani elég bátorsággal birt. E szabadelvű törekvései miatt sokszor volt kellemetlensége, a többi közt Pest-megye köpenyforgató, később vissza is hívott követével, Péchy Ferenczcel, kit előbb szóval, később párbajban kard-dal erősen megvagdalt. Ugyan-csak a nép érdekei mellett mondott szavai miatt az öreg Rohonczy kir. tanácsos egy alkalommal az alkot-mány ellenségének nevezte; ő pedig kijelenté, hogy ő a nép érdekeit képviselve ül széknén, s hogy e szerepben jobban tesz-szik magának, mint a követ uréban, ki csak Verbóczy kop-pott törvényeit jött autentikálni az országgyűlésre.

Balogh politikai pályájá-nak egyik legszebb pontja, midőn az országgyűlési ifjak társulata néhány tagjainak befogatásáról közvetlen tudomást szerzendő, egy husz tag-ból álló bars megyei bizottság élén, Pestmegye közgyűlésébe jött. Kossuth kézírati „Tör-vénymeghatósági Tudósításai“-ban Barsmegye küldöttségét, Ba-

logh szónoklatát gyönyörű tollalval halha-tatlanítá.

Háromszor vonta fejére a felségértési vádat. De országgyűlési szereplésének leg-nevezetesebb pontját az a jelenet képezé, midőn magává tévé b. Wesselényi Miklós-

BALOGH JÁNOS.